

Nr 270

Av herr Larsson i Stockholm, om förbättring av lönevillkoren för
s. k. arkivarbetare och musikerhjälpna.

Vid fjolårets riksdag framfördes motionsledes förslag om att en utredning måtte verkställas beträffande de under statsverkspropositionens femte huvudtitel upptagna arkivarbetarnas och musikerhjälpnas löner. Förslaget syftade till en undersökning av möjligheten att differentiera lönerna i tre eller två grupper eller på annat sätt förbättra villkoren för ovan nämnda kategorier.

Förslaget avvisades av riksdagen. Statsutskottet anförde emellertid, att invändningar kunde göras mot grunderna för arkivarbetarnas avlönande. Då grunderna sedan dess icke ändrats, är invändningarna därför alltså aktuella.

Arkivarbete och musikerhjälp är en understödsform, som tillkom på 1930-talet och avsågs utgöra en tillfällig utkomst för friställd intellektuell arbetskraft. Genom arbetsförmedlingarnas försorg skulle denna så snart som möjligt beredas lämplig sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Likväl har denna arbetslöshetshjälp trots karaktären av reservarbete kommit att utveckla sig att bli en mer eller mindre permanent sysselsättningsform. Arbetsförmedlingarnas möjligheter att placera arkivarbetare på den öppna marknaden har av olika skäl visat sig vara synnerligen små. För andra grupper är reservarbete sedan länge avskaffat och ersatt med marknadsmässigt avlönat beredskapsarbete.

Från arbetsmarknadsstyrelsens sida framhålles, att arkivarbete numera inte endast utnyttjas som hjälpform utan även som arbetsträning för partiellt arbetsföra hjälpsökande. Därjämte eftersträvas placering i arkivarbete för psykiskt lindrigt sjuka personer i stället för att understödja dem med socialhjälp.

Arbetsmarknadsstyrelsen beräknar, att ca 850 personer för närvarande sysselsättes i arkivarbete. Av dessa utgör en relativt stor del utlänningar, däribland ungerska flyktingar. Musikerhjälpen sysselsätter ca 50 personer. Samtliga arkivarbetare och musikerhjälpna har sedan den 27 juni 1957 en månadslön utgörande 660 kronor.

Det ligger i sakens natur att de arbetsprestationer, som utföres i dessa hjälp- och arbetsträningsformer, är mycket skiftande. Somliga utför ensartat rutinarbete, medan andra ägnar sig åt forskningsarbete av hög kvalitet. Det är allmänt omvittnat av institutioner, som har arkivarbetare i sin tjänst.

att många av dessa utför ett utomordentligt värdefullt arbete, och man är mån om att få behålla denna arbetskraft. Lönesättningen är dock, som tidigare nämnts, enhetligt fixerad för alla. Den tidigare möjligheten för de mest kvalificerade att erhålla s. k. forskarstipendier står heller inte längre till buds genom att stipendieverksamheten nu håller på att avvecklas.

En betydande olägenhet för arkivarbetarna, vilka i regel utgöres av äldre personer, förtjänar i detta sammanhang uppmärksamhet. Då arkivarbetaren eller hans maka erhåller folkpension, upphör eller reduceras hans inkomst av arkivarbetet. Detta medför att hinder läggs i vägen för många att utföra ett uppskattat och angeläget arbete, vilket föga står i överensstämmelse med modern syn på tillvaratagandet av äldre arbetskraft.

För att komma till rätta med problemet om grunderna för arkivarbetarnas löner synes oss en lönedifferentiering vara en framkomlig väg, särskilt med hänsyn till att arkivarbetet i praktiken blivit en sysselsättningsform av permanent karaktär och att de hjälpsökande visat sig vara synnerligen svårplacerade på den öppna marknaden. En arkivarbetare, som utför ett kvalificerat arbete, skulle därigenom kunna erhålla en större ersättning för sin prestation än den enbart rutinarbetande. I första hand bör övervägas om tre eller två lönegrupper är mest ändamålsenligt. Företas en utredning av arkivarbetarnas lönevillkor, bör den även omfatta de musikerhjälpas.

Slutligen må en sak framhållas. Arkivarbetare och musikerhjälpas är små grupper, sammanlagt omkring 900 människor, i vårt land. De är ofta handikappade, när det gäller att konkurrera om ett arbete på grund av ålder, ett kroppsligt lyte, själslig depression eller språksvårigheter. Om de har svårt att erhålla ett arbete, behöver detta inte betyda att de inte har förmåga att sköta ett arbete. Erfarenheten visar ofta mycket goda arbetsresultat i statliga och kommunala arkiv och på liknande platser. Genom den enhetliga lönesättningen betraktas de som understödstagare utan att alltid vara det. De presterar i regel ett gott arbete utan att få tillgodoräkna sig förmåner därav. Det är angeläget, att deras löneproblem blir granskat och utrett.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att en utredning verkställs rörande understatsverkspropositionens femte huvudtitel upptagna arkivarbetares och musikerhjälpas lönevillkor samt att de förslag utredningen kan ge anledning till underställs riksdagen.

Stockholm den 25 januari 1958

Martin Larsson